

în stagiunea viitoare, promit solemn un serial dedicat actorilor.

Aștept, dealtfel, stagiunea viitoare, care va trebui să însemne materializarea în fapte de artă a multora dintre principiile de înaltă noblete enunțate în cadrul dezbaterilor și întâlnirilor acestei stagiuni. Dacă discuțiile și confruntările sînt necesare și stimulatoare, aducînd clarificări, înlesnind evaluarea unei situații de ansamblu și stabilirea unor direcții de dezvoltare, publicul — care, în această stagiune, s-a apropiat din nou de teatru, regăsind cu entuziasm drumul spre actul de comunicare scenică — așteaptă noi fapte artistice care să consolideze această comunicare, în numele idealului comun al umanismului revoluționar.

■ MIHAI
NADIN

Despre teatrul necesar

Nu cunosc, la data la care dactilografiez aceste rînduri, numărul premierelor și nici structura repertoriului jucat. Nu cunosc, din păcate, nici felul în care teatrele și-au respectat angajamentele repertoriale — deși păstrez, ca fișă de referință, promisiunile făcute, la început de stagiune, în revista „Teatrul” (numărul din septembrie, 1975). Știu, însă, chiar lipsit de cifre și de rapoartele oficiale ale instituțiilor de spectacol, că stagiunea, așa cum am cunoscut-o ca spectator, nu m-a entuziasmat. Sigur, afirmația poate surprinde (nu numai pentru că șablonul n-e-a obîșnuit cu regula de a ajunge la lipsuri pornind, totuși, entuziast, de la realizări), sigur, afirmația obligă la explicații. Dacă nu chiar la justificări.

Să vedem care sînt succesele — nu, nu e vorba de a ne schimba părerea, ci de a propune ca reper nivelul cel mai înalt atins în cuprinsul stagiunii, și nu în afara ei — și

dacă aceste succese, atîta cîte au fost, sînt de natură să susțină imaginea de progres al mișcării noastre teatrale. De bună seamă, lista lor, așa cum ni s-au relevat, nu este atotcuprinzătoare. Dar ea cuprinde, cu necesitate, spectacole reprezentative, de tipul celor afirmate fie la Colocviul tinerilor regiiori de la Birlad (cap de afiș, *Sluga la doi stăpîni* de Goldoni — Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, regia Iulian Vișa), fie în cadrul unor turnee prin Capitală (cred că se detașează, între acestea, *Martin Luther* și *Thomas Münzer* sau *descoperirea contabilității* de Dieter Forte — Teatrul din Satu Mare, regia Mircea Marin), fie în cadrul unor premiere de răsunset (*Trei surori* de Cehov — Teatrul de Comedie, regia Lucian Giurchescu, *O stea pe rug* de Sütő András — Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca, regia Harag György, *Tinerete fără bătrînețe*, adaptare de Eduard Covali — Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, regia Cătălina Buzoianu, *Lungul drum al zilei către noapte* de O'Neill — Teatrul „Bulandra”, regia Liviu Ciulei), acestea și altele (asupra cărora, într-un fel sau altul, vom reveni), destul de puține, totuși.

Ce înseamnă aceste realizări? Cîțiva regiiori tineri afirmați — alții (destui) s-au cantonat într-o zonă de confort artistic; cîteva texte descoperite sau redescoperite (dramaturgia originală, jucată mai intens ca în anii trecuți, nu a fost revelatoare la acest capitol); mulți actori distribuiți în roluri de frunte, interpretîndu-le pe măsură — dar alții, mai numeroși, stagnînd în statutul de funcționari artistici (evident, cu norma administrativă îndeplinită). Florica Mălureanu, scenograf de bună reputație, a început să facă regie; din sertarul lui D. R. Popescu au fost cucerite, de către teatre, două piese inedite (*Balconul*, reprezentată la Oradea, și *Lapte de pasăre*, reprezentată la Cluj-Napoca); s-a afirmat Ioan Jeremia la Timișoara (cu *Vișorul* de B. Șt. Delavrancea); a reînceput să existe Teatrul din Ploiești; Alexa Visarion a semnat *Barbarii* de Gorki la „Nottara”, un spectacol Gorki de bună factură.

Știu că nu e prima dată cînd afirm credința mea că un teatru este necesar în măsura în care știe să se facă necesar. Factorii ce decid asupra gradului său de necesitate pot să greșească sau nu în luarea unei decizii. Iată: Iulian Vișa face un spectacol necesar (în îndrăzneala lui!) la Piatra Neamț și un altul inutil (în falsă lui îndrăzneală!) la Sibiu. Sigur, accidente se pot ivi în activitatea oricui. Dacă teatrul României este, cum se exprima sugestiv un pasionat cronicar al său, o instituție omogenă, lucrînd pe mai mult de 40 de scene, atunci acest teatru nu poate fi indiferent la faptul că uneori impresarii săi dovedesc inconsecvență. Cîte premiere cu un text de factura *Cu oltencele nu-i de glumit!* nu au contrabalansat, în bugete, pierderile la capi-

tolul înscenărilor importante, dar nerealizate, în fapt, pe măsura importanței lor sociale ? !

Sînt teatre care fac mari eforturi pentru a se menține la un nivel artistic înalt : numese Teatrul „Bulandra“, ale cărui posibile eșecuri, cînd, totuși, se întîmplă, rămîn în domeniul artei și nu la periferia ei (sau în afara ei) ; sau amintesc Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca.

E greu să te entuziasmezi la gîndul că multe teatre trec dintr-o stagiune în alta ca dintr-un buget în altul. Adică, funcționărește. Te poate bucura Colocviul amintit, al regizorilor tineri, Săptămîna teatrală sîtmăreană, Gala recitalurilor dramatice și Colocviul criticilor. Îți poate suride cite o decizie — e de sperat că Eugen Mercus, numit director, va însufleși teatrul unuia dintre cele mai mari orașe ale țării —, cite un proiect. Dar, atenție !, proiectele teatrelor sunau foarte încurajator în septembrie anul trecut. Din ceea ce s-a promis opiniei publice s-a realizat, la valoarea exigențelor propriului nostru nivel de evoluție artistică, încă prea puțin. Numărați. Confrunțați. Proiecte ce ne însuflețeau așteptările au fost, uneori, abandonate, altele mediocre îndeplinite. S-a jucat, în premieră, *Noapte albă* de Mircea Bradu, dar destul de prost pentru ca autorul, de la care se așteaptă realizarea promisiunilor debutului, să nu se fi putut bucura de spectacol. Teatrul „Ion Creangă“ a făcut una din stagiunile sale cele mai neinteresante. *Galileo Galilei* de Brecht, la Teatrul Mic, a dobîndit realitate scenică mult sub ceea ce se putea atinge. Cu excepția piesei (prelungită, de fapt, din cărțile de reportaj ale autorului) lui Al. Monciu Sudinschi — pusă în scenă de un actor ! — nici un debut nu a impresionat autentic.

Vorbînd de stagiune, vorbim — sau trebuie să o facem ! — și de critica de teatru, de cartea *despre și pentru* teatru. Sînt cîteva exemple de certă valoare ; e, apoi, exemplul unor cronici permanente, al unor debateri publice, simpozioane, colocvii. Dar, dezolantă e realitatea diletantismului critic, a „partizanatului“ mărunț. Dau un exemplu : Teatrul din Birlad a prezentat, meritoriu (supraestimările n-au lipsit), premiera cu piesa lui Dumitru Solomon, *Platon*. În ce privește decorul, s-a exprimat opinia că el este de calitate deplorabilă. Iată, însă, că un comentator (Victor Niță) publică, despre acest decor, un text apologetic, lipsit de criterii. Departe de a milita pentru o critică aliniată unei păreri unice, mohorîtă în lipsa ei de personalitate și curaj, nu înțelegem, totuși, cum prostul-gust și ostentația devin obiect de osanale (și, asta, într-o revistă de mare tiraj !). Confuzia stîrnită astfel va număra printre victimele sale nu numai un scenograf (dacă acesta nu e conștient) sau un teatru ! Critica lipsită de responsabilitate,

cameleonică, se demite de la rolul ei social și își subminează autoritatea.

Stagiunea despre care am scris aceste rînduri nu este încheiată. Astăzi, 3 iulie 1976, cînd revizuiesc aceste însemnări, știu că mai urmează premiera cu *Răceala* de Marin Sorescu la Teatrul „Bulandra“, *Macbeth* de Shakespeare în regia Floricăi Mălureanu la Craiova, și... Este posibil ca în bilanț să se mai înscrie evenimente teatrale. Și este chiar posibil ca fapte entuziasmante să prefigureze încă de acum profilul stagiunii ce urmează. Cît de mult mi-aș dori o asemenea surpriză ! Și cît de mult o datorează teatrul publicului său !

■ ȘTEFAN
OPREA

Sub semnul regiei tinere

Stagiunea recent încheiată a stat sub semnul regiei tinere, al efortului acestuia de a-și impune autoritatea, de a se manifesta ca realitatea cea mai pregnantă a mișcării noastre teatrale din perioada pe care o numim *stagiunea '75—'76*. Nu numai Colocviul tinerilor regizori, care a avut loc în primăvară, la Birlad — manifestarea cea mai reușită din cite s-au organizat (și s-au organizat destule) în ultimii ani — e argumentul care îmi susține opinia, ci întreaga activitate de creație a tinerilor regizori, foarte diversă și bogată, activitate care a dat stagiunii o dominantă, un sunet aparte.

Reținem, mai întîi, fermitatea și, într-o măsură, noutatea opțiunilor repertoriale ale regizorilor tineri, acțiune în care distingem două direcții principale :

1. O atitudine nouă, mai fermă, mai responsabilă față de dramaturgia originală. Dacă a existat un timp în care s-a susținut — pe drept sau pe nedrept — că regizorii tineri ocolese dramaturgia românească, mai ales pe cea de actualitate, acel timp a trecut ; tinerii de acum au înțeles lucrul esen-